

MIRADES. L'EDUCACIÓ COM A FUTUR

Edició a cura de: **Ignasi Roviró i Alemany, Carme Codina i Contijoch**
Traducció de la introducció a cura de: **Joe Crozier**

Maquetació i impressió: jaumira★vilaró

Impressió: MATER Impressors

Copyright dels textos els respectius autors

Febrer 2023

ISBN: 978-84-09-48024-1

Dipòsit legal: B-3343-2323

Publicacions del Col·legi Sant Miquel dels Sants
Carrer Jaume I el Conqueridor, 11. 08500 Vic. 93 886 12 44
Ronda Camprodon, 2. 08500 Vic. 93 886 05 95

stm@santmiquelssants.cat

www.santmiquelssants.cat

STM Col·legi
Sant Miquel
dels Sants

**la meva
escola
fa 160 anys!**

MIRADES. L'EDUCACIÓ COM A FUTUR

Retrospectives, sinceres, optimistes, honestes, compromeses, apassionades, humanes, prudents, creatives, crítiques, ingènues, experimentals, properes, complexes, atrevides, reflexives i vitals. Mirades és un compendi de diverses maneres de veure l'educació des de diferents punts de vista i indrets del món. Mirades que parteixen de la individualitat, però que adquireixen un sentit global quan les posem en comú i les fem dialogar.

En ocasió del 160è aniversari de la seva fundació, el Col·legi Sant Miquel dels Sants recull en aquest llibre un conjunt de mirades sobre educació. Mirades institucionals, mirades de la comunitat i mirades de persones especialitzades en educació que reflexionen sobre el seu futur, cadascú en la seva llengua. És per això que l'hem titulat Mirades, amb l'enriquiment del plural, perquè estem segurs que el futur encara serà més divers. I hi hem afegit en el títol "L'educació com a futur" perquè estem convençuts que l'educació millora el món.

Centrades en l'educació i amb el món com a marc, les mirades d'aquest llibre combinen la perspectiva local amb la internacional. D'aquí que en aquesta publicació hi han col·laborat especialistes d'Universitats i Centres d'Investigació de Catalunya, Galícia, Espanya, Itàlia, Argentina, Dinamarca, Finlàndia, Estats Units i Turquia. A tots ells, i a les seves institucions, els agraïm la seva amable col·laboració, així com ens complau poder-hi reproduir també l'opinió d'alumnat, de famílies, de docents i de persones de la nostra escola sobre el que esperen de l'educació.

Tenim l'esperança i el compromís de fer un món millor. Sabem que l'esperança arrela en la voluntat de cadascun de nosaltres, en la confiança en els altres i en el treball de tots plegats.

MIRADES (LOOKS) – EDUCATION AS THE FUTURE

Retrospective, sincere, optimistic, honest, committed, passionate, human, cautious, creative, critical, ingenuous, experimental, close, complex, daring, reflexive and vital. Mirades or Looks is a collection of ways of seeing education from different perspectives and places in the world. These are looks or opinions that originate from the individual but which acquire a global sense when we put them all together and they interact.

To celebrate the 160th anniversary of its foundation, Col·legi Sant Miquel dels Sants has put together in this book a collection of opinions on education. These are institutional opinions, opinions from the community and opinions from people who are specialised in education, that reflect on its future, each one in their own language. That's the reason we have called it Mirades, with the richness of the plural, because we are sure that the future will be even more diverse. 'Education as the future' has been added to the title because we are convinced that education makes the world a better place.

Centred on education and the world as a whole, the opinions in this book combine local and international perspectives. Specialists in education from universities and centres of investigation in Catalonia, Galicia, Spain, Italy, Argentina, Denmark, Finland, the United States and Turkey have all collaborated in the creation of this book. To all of them and their respective institutions, we are extremely grateful for their kind-hearted involvement, and are honoured that we can also convey the opinions of students, families, teachers and others connected to the school on what they expect from education.

All this being said, we have hope and the commitment to create a better world. We know this hope is based on the willingness of every one of us, in the confidence we have in others and in hard collective work.

ÍNDIX

MIRADES INSTITUCIONALS	9
AJUNTAMENT DE VIC	
Anna Erra	11
ELS REPTES DE L'EDUCACIÓ DEL SEGLE XXI	
Meritxell Ruiz	13
ELS REPTES FUTURS DE LA DOCÈNCIA UNIVERSITÀRIA	
Josep Eladi Baños i Díez	19
MIRADES. L'EDUCACIÓ COM A FUTUR	25
EDUCAR EN TEMPS D'INCERTESA	
Lluís Font i Espinós	27
EDUCAZIONE AL FUTURO: IL CONTRIBUTO DEL L'INTERNAZIONA-LIZZAZIONE DELLA SCUOLA	
Mattia Baiutti	37
L'ESDEVENIR DE L'EDUCACIÓ: GÈNESI I PROSPECTIVA D'UN FUTUR QUE JA ÉS AQUÍ	
Enric Prats Gil / Conrad Vilanou Torrano	47
THE MANY FUTURES OF EDUCATION – IMPROVING EQUITY THROUGH INNOVATIONS	
Crystal Green / Lasse Leponiemi / Clara García-Millán	59
A PROFESIÓN DOCENTE E A FORMACIÓN EN TEMPOS DE MALOS AGOÍROS	
Antón Costa Rico	65
EL FUTURO DE LA EDUCACIÓN	
Alfredo Vota	71
L'EDUCACIÓ ÉS EL FUTUR	
Ignasi Roviró Alemany	81
UNA MIRADA INTERNACIONAL CAP AL FUTUR DE L'EDUCACIÓ	
Raquel Fernández Jiménez	91

AS THE WORLD IS CHANGING, WHO HOLDS THE ANSWERS TO THE FUTURE OF EDUCATION? Lene Jensby Lange	99
DIEZ MICROENSAYOS SOBRE LA EDUCACIÓN DESEADA PARA NUESTRO TIEMPO José María Hernández Díaz	109
EDUCACIÓN PARA SER “LIBRES Y RESPONSABLES” Federico Mayor Zaragoza	121
A PARADIGM CHANGE IN TEACHER EDUCATION Olgun Sadik	127
THE FUTURE OF EDUCATION Adam V. Maltese	137

I. Introducció

El món canvia vertiginosament. Ens envolta una realitat en plena ebullició, reptes emergents ens interpel·len a diari. Vivim envoltats de nous i vells dilemes. La ciència i la tecnologia transformen l'existència de milions de persones i ofereixen solucions viables a problemes endèmics. Al mateix temps, les societats es dualitzen i creixen les desigualtats. Quin és el paper de l'escola, avui? Nous paradigmes educatius parlen de transformar radicalment els processos d'ensenyament i aprenentatge, amb l'argument d'entroncar els centres educatius amb un entorn dinàmic i ple d'innovacions. Tanmateix, en un llibre intitulat *Internet, el éxtasis inquietante*, l'intel·lectual francès Alain Finkielkraut (2006) argumenta que l'escola té una funció ben definida: educar persones amb majúscula, i que això suposa protegir-la de la colonització tecnològica, per mantenir-la fidel a la seva funció inalienable. Així, el veritable mestratge demanaria conrear el saber i desvetllar en cada alumne el seu ésser més pregon, a la manera socràtica. Les ratlles que hi ha a continuació responen a la voluntat de reflexionar sobre aquesta controvertida qüestió, és a dir, què és l'essencial en l'acte educatiu, ara i sempre.

II. Desafiaments del nostre temps

La pandèmia provocada per la covid-19 ens va fer adonar que vivim envoltats de perills. Ho sabem i, tanmateix, no n'èrem prou conscients. A finals del segle XX, el sociòleg alemany Ulrich Beck va descriure l'escenari vers el qual ens hem encaminat: una societat del risc global. Així, hi ha perills en l'ús intensiu d'internet i en la convivència social, quan es debiliten els lligams entre les persones i s'accentuen els problemes de caràcter socioeconòmic; en les relacions internacionals i en el camp de la salut, per les epidèmies actuals i les futures que haurem d'afrontar; en l'ús d'energia nuclear, en el canvi climàtic i en els nivells de contaminació amb què

EDUCAR EN TEMPS D'INCERTESA

Lluís Font i Espinós

Blanquerna
Universitat Ramon Llull

Quines són les tres coses de la meva feina que em satisfan més?

Aprendre cada dia dels companys, dels estudiants i de tota la comunitat educativa.

Isabel. docent

convivim; en la pobresa extrema i en la violència política, la qual genera migracions massives i nous apàtrides. La guerra d'Ucraïna esdevé el cristallitzador de bona part de la problemàtica descrita. Hem despertat del somni d'una seguretat plena, vinculada a una expectativa de progrés il·limitat. L'avenç tecnocientífic ha reportat grans guanys a la humanitat, en qualitat de vida i coneixement de la realitat, però també ha creat nous desafiaments. El transhumanisme n'és una expressió, en tant que marc mental favorable a transgredir els límits genètics de l'existència humana, assumint els riscos d'una tal ambició.

La consciència del risc, i de la pròpia fragilitat, esdevé el millor antídote davant d'una realitat plena de clarobscur, amb el benentès que no hi ha correspondència exacta entre la percepció de risc i l'existència objectiva del mateix. Reduir els perills a la mínima expressió té molt a veure amb la prevenció, i amb unes polítiques compromeses amb el benestar de les futures generacions. Tanmateix, la pregunta rellevant és: podem aspirar a viure absolutament segurs, eliminant els perills de la nostra existència? Suposa aquesta pretensió una limitació de la llibertat, en la mesura que es controla la conducta humana i tot queda regulat fins al més petit detall, com un gran germà *orwellià*? Algunes de les distopies del segle passat han donat una resposta clara a aquest dilema: seguretat a canvi de llibertat. *Un món feliç* d'Aldous Huxley així ho reflecteix. Davant d'un món que flirteja amb l'apocalipsi, com el descrit a la pel·lícula de Ridley Scott *Blade Runner*, Gianni Vattimo (1991), a *Ètica de la interpretació*, ens invita a rellegir i projectar en el present les gran obres del pensament, sense apriorismes i amb la voluntat de trobar-hi saviesa. Aquella que ens ajudarà a afrontar el desafiament d'incrementar la seguretat, tot preservant la llibertat.

D'altra banda, la crisi financera global de 2008, a partir de l'ensulsiada el 2007 de les hipoteques *subprime* als Estats Units, i el crac mundial derivat dels efectes del coronavirus, amb els consegüents reptes sanitaris, econòmics i socials, obliguen a repensar la realitat existent arreu del planeta. I a fer-ho en termes de complexitat sistèmica, diu Innerarity (2020). Més que mai, el món esdevé un tot articulat. Entendre la relació d'aquesta totalitat amb cadascuna de les seves parts, i d'aquestes entre elles, és cabdal per aprehendre la realitat, afirma Edgar Morin. Els grans desafiaments d'avui atenyen tothom i afecten molts àmbits d'actuació alhora. S'imposa una vi-

Quines són les tres coses que m'il·lusionen del meu futur?

Poder viure de la professió que més m'agrada.

Pol. estudiant

sió holística. La perspectiva purament cartesiana, consistent a catalogar i tractar els problemes en compartiments estancs, d'acord amb les estructures organitzatives existents, resulta empobridora. En el mateix sentit, la linealitat que pressuposen les relacions causals queda sovint en entredit. La causa genera l'efecte, sí, però l'efecte actua sobre la causa. Es produeix un tirabuixó retroactiu. Això desencadena uns canvis que modifiquen les variables intervinents i trenquen la lògica unidireccional, tal com explica el sociòleg francès en les seves obres. En definitiva, les decisions que es prenen tenen conseqüències, i aquestes conseqüències determinen noves decisions, i així successivament, en una relació dialèctica que desborda els paràmetres clàssics.

Es parla d'assolir una nova normalitat, d'un canvi de cicle o, fins i tot d'una revolució estructural. Sembla evident, però, que viurem immersos en una gran incertesa. I la incertesa genera perplexitat, victimisme i intolerància, tal com acredita l'experiència històrica. El corollari previsible: prendre com a cap de turc l'estranger pobre. Parafrasejant Antonio Gramsci, serà un temps en què allò nou no acaba de néixer, i allò vell de morir. Daniel Innerarity apella a no conformar-nos amb les categories tradicionals per interpretar els esdeveniments cabdals. En els conflictes d'avui es combinen interessos i valors materials i postmaterials. Precisament a *Pandemocràcia* (2020) defensa la conveniència d'una intel·ligència col·lectiva per entendre els escenaris emergents, en un context en què la capacitat estratègica i de previsió resulta limitada. Saber identificar els problemes, emparaular el malestar, recórrer a nous conceptes per definir les necessitats peremptòries i partir de les experiències contrastades per trobar solucions, constitueix un elenc d'elements clau per gestionar la inestabilitat i l'acceleració, diu a *Política para perplejos* (2018). I sobretot voluntat d'aprendre, dels errors i dels encerts, propis i dels altres.

Davant de la complexitat creixent del món i de la incertesa que ens envolta, hi ha la temptació de seguir líders que prometen solucions simples i de "sentit comú" per resoldre els problemes. El discurs té un refons antiestablishment, tot i que sovint el predica algun representant de la classe privilegiada, en plena metamorfosi oportunista. Fent-ho, explota la pulsio de ressentiment d'aquells que han vist trontollar el seu món. Ferran Sàez ha estudiat a fons aquest fenomen social. En el seu

Quines són les tres coses que espero de l'educació?

Acompanyar els estudiants a tenir eines per desenvolupar-se en la societat.

Elisabet. mare

llibre *Populisme* (2018), assenyala els trets característics d'un llenguatge sense matisos que commou moltes persones. Més que un ideari o una ideologia política, el que caracteritza el populisme és, precisament, el llenguatge emprat per contraposar les elits i la gent del carrer. Prescindint i criticant les mediacions existents en la societat, el líder entra en una mena de comunió espiritual amb el poble, que ja no és el demos de la Grècia clàssica sinó una massa que s'autoreferencia com a dipositària de les essències pàtries. Líder i poble comparteixen uns referents i una iconografia, un vocabulari planer i unes obsessions; els uneix una emotivitat que fonamenta una confiança mútua difícil de trencar, fins i tot amb arguments racionals. Parafrasejant El Manifest del Partit Comunista de Karl Marx i Friedrich Engels, si hi ha avui un fantasma que recorre el món, aquest té el nom de populisme. En cap país els ciutadans són immunes a l'atractiu d'un fals regeneracionisme transvestit de nova política; alguns moviments i grups emergents l'exploren en benefici de la seva causa.

La consciència de la pròpia fallibilitat és un atribut a conrear, comú a les societats democràtiques de tradició liberal. John Stuart Mill emfasitza la seva importància a *Sobre la llibertat* (2007). Els qui pensen i actuen com si fossin infal·libles, en exclouren la possibilitat d'equivocar-se, perjudiquen els altres i, també, a ells mateixos. Ningú està exempt de l'error, en cap ordre de la vida, per més ben fonamentades que estiguin les pròpies idees o decisions. Assumir-ho reclama no tancar mai del tot la porta al dubte i ser sensibles, alhora, a la part de raó, petita o gran, de les opcions alternatives. El despotisme de l'estat, de les organitzacions o dels individus, és la màxima expressió d'una impunitat que s'hi fonamenta, i de l'arrogància en l'exercici de la responsabilitat. El pensament crític n'és l'antídot, i el gran actiu per atansar-se al coneixement de la veritat. El discerniment personal resulta imprescindible. Per això les societats madures han de protegir els dissidents i les minories. Precisament el progrés floreix allà on es formen individualitats originals, en afortunada expressió del filòsof utilitarista: fortes en la defensa de les seves idees. És la secular lluita entre Castellio i Calví, tan ben narrada en l'obra de Stefan Zweig (2001). En definitiva, com deia Orwell, dir la veritat es converteix en un acte revolucionari.

Quines són les tres coses de la meva feina que em satisfan més?

La possibilitat d'ajudar i acompanyar els estudiants, en les dificultats que es puguin trobar.

Bruna. docent

III. El principi de fraternitat

La persona és un ésser relacional. Aquí rau la dada antropològica més rellevant. Els altres, com a tals, no són l'infern, com postulà Jean-Paul Sartre. La psicologia evolutiva indica que, en els nadons, la comunicació gestual amb l'altre és anterior a la percepció d'un mateix. Al llarg de la vida, convivint amb persones diverses, desenvolupem la nostra personalitat. L'altre ens ensenya, diu Josep Maria Esquirol. La interacció entre el jo i el tu resulta constitutiva de la persona, en la mesura que el nosaltres resultant desvetlla en cadascú el seu ésser més pregon, fins i tot en circumstàncies adverses. En el llibre *La resistència íntima* (2015), defensa una filosofia de la proximitat que posi l'accent en l'altre. I afegeix: "Jo soc amb els altres i els altres possibiliten la meua llibertat (...) la dimensió social no és pas un obstacle ni un límit de la meua llibertat, sinó que n'és la condició" (100). A *La penúltima bondat* (2018) reivindica la fraternitat. El tercer dels coneguts eslògans revolucionaris fa possible la llibertat i la igualtat, i resulta plenament congruent amb aquesta antropologia filosòfica. En la fraternitat, tracto l'altre com a germà: la seva sort o dissort esdevé la meua. Com a valor, mou a l'acció: el que li fan a l'altre, m'ho estan fent a mi. Res del que passa al món em resulta aliè. Davant de la injustícia, les dones i els homes han lluitat fraternalment en defensa dels seus drets i de la dignitat humana. Les conquestes aconseguides, ja formen part de la millor tradició dels pobles arreu.

En el món d'avui, l'equitat tradueix socialment l'esperit de la fraternitat. Com a principi consisteix a fer possible la igualtat d'oportunitats a partir de la singularitat de cada persona, i de les circumstàncies que envolten la seva vida. A la manera aristotèlica, esdevé un punt d'equilibri entre dos extrems oposats i igualment dolents. D'una banda, l'homogeneïtat: confondre la igualtat amb la uniformitat. Un paradigma basat a reglamentar-ho tot exhaustivament, i a imposar una estandardització de caràcter estatista. És una pulsio totalitària, com ho acredita l'exemple de certes utopies polítiques. De l'altra, la desigualtat: una perspectiva que, amb el pretext de respectar la diversitat, accepta tàcitament el greuge entre els ciutadans, talment el preu a pagar per reconèixer i impulsar l'especificitat de cadascú. Es tracta d'un plantejament que voreja el darwinisme social, i accentua les diferències. Per contra, el principi d'equitat suposa implementar polítiques públiques que ofereixin oportunitats per a tothom, de desenvolupament

Quines són les tres coses que m'il·lusionen del meu futur?

Sortir de la meua zona de confort, ampliant i enriquint la meua visió global.

Xavier. estudiant

personal i de subsistència, al llarg de la vida i adaptades a les necessitats de cadascú. Anthony Giddens posa l'accent del nou progressisme en aquest enfocament. Considera que la missió bàsica dels governants és reduir les desigualtats i, alhora, proporcionar les eines i els recursos als individus a fi que afrontin les dificultats i tirin endavant llur projecte vital. Aconseguir-ho reclama de l'administració flexibilitat i agilitat i, per tant, poca burocràcia. L'èxit reporta societats cohesionades i amb mobilitat social.

Catalunya té una llarga tradició d'iniciativa social, probablement per ser una nació sense estat. Això ha configurat un tarannà col·lectiu, un caràcter propi ben allunyat de l'estatisme peninsular. En el camp de la cultura, de l'educació i el lleure, del treball, de la salut i la protecció mútua, des de temps immemorials, els ciutadans s'han organitzat per promoure valors i donar resposta a les seves necessitats. Aquesta singularitat ha donat peu a una xarxa d'entitats, institucions i fundacions ben diversa i plural, arrelada a tot el territori i en plena ebullició. Es tracta d'un ecosistema complex i dinàmic, empès per les persones i els col·lectius que s'autoconvoquen units per uns objectius comuns a desenvolupar. S'hi reflecteix l'apoderament de la ciutadania. La densitat i riquesa d'aquest ecosistema constitueix un gran actiu de país, de present i de futur. A Catalunya la societat del benestar, pal de paller de la igualtat d'oportunitats, n'és la plasmació. S'ha de sustentar sobre un estat fort, garant dels drets i deures de totes les persones, ben dimensionat i eficient. Un estat que actua de locomotora de les polítiques de benestar i que, alhora, crea les regles del joc de la col·laboració amb la societat civil, finançant les entitats d'iniciativa social implicades en la prestació de serveis d'interès públic. Aquest model respon a la nostra tradició i s'empelta amb les experiències europees més avançades de promoció de l'equitat, activant les reserves de valors compartits que conrea la ciutadania compromesa.

IV. El mestratge i la llibertat de pensament

L'objectiu principal de l'escola és fer possible l'èxit educatiu de tots els infants i els joves, a partir de les circumstàncies que concorren en cadascú, d'ordre personal, socioeconòmic i cultural. Aquesta tesi hauria d'estar inscrita en el frontispici dels centres educatius, talment un recordatori d'allò que és realment transcendent enmig de la creixent parafernàlia que envolta

Quines són les tres coses que espero de l'educació?

Ensenyar valors per conviure i treballar en grup.

Elisabet. mare

el seu dia a dia. Es tracta de crear arreu un entorn d'ensenyament-aprenentatge estimulant, que permeti desenvolupar al màxim el talent, les capacitats intel·lectuals, socials, emocionals, físiques i espirituals dels alumnes, per tal que tothom afaïçoni el seu propi projecte vital i afronti en les millors condicions les dificultats que l'esdevenidor li vagi plantejant. El principi d'inclusió és l'antítesi del fracàs escolar i de l'abandonament prematur. Evidentment calen recursos econòmics per implementar-lo plenament, molts, però també una mirada diferent sobre l'acte educatiu. Una mirada que ha de reconèixer en cadascú una persona singular, amb un tarannà i un bagatge existencial concret, més enllà dels problemes d'aprenentatge que hom pugui presentar a cada moment. Èxit educatiu i equitat constitueixen dues cares de la mateixa moneda, sense l'un no hi ha l'altra. Els sistemes educatius europeus més ben posicionats en les proves PISA que organitza periòdicament l'OCDE combinen equilibradament excel·lència i igualtat d'oportunitats. Així, la mesura de l'èxit no resideix únicament en el vèrtex de la piràmide dels resultats obtinguts sinó, sobretot, en el nivell que assoleixen els estudiants ubicats al quartil inferior.

Per aconseguir l'èxit educatiu de tots resulta fonamental garantir l'estabilitat del marc normatiu. Espanya té una tradició d'alternança en el poder entre conservadors i liberals que es remunta a l'època de la restauració borbònica. Aquest atavisme s'ha recreat, ara, entre populars i socialistes. El partit que guanya les eleccions promou una nova llei orgànica sobre l'educació. La modificació sistemàtica de la regulació bàsica condemna el sistema educatiu a la inestabilitat. Tal com acredita la recerca internacional, la millora de la qualitat reclama continuïtat en el nivell *macro*, per poder innovar en el *micro* a partir de les pràctiques fonamentades dels mestres i professors a l'aula, i no generar una sensació de caos. A Catalunya, la LEC aprovada el 2009 constitueix una gran aposta a favor de l'estabilitat, amb independència de qui governi la Generalitat. La LEC no és únicament una llei d'obligat compliment, conté també els principis que han d'inspirar les polítiques públiques per assolir els objectius consensuats al Parlament de Catalunya, que és qui representa la sobirania popular. Les autoritats educatives del país han de reconèixer aquests principis i s'han de comprometre amb el seu desenvolupament. Promoure una dinàmica intensiva de canvi metodològic, curricular i didàctic del sistema educatiu, amb l'argument de connectar l'escola amb el món que l'envolta, i no aprofundir en els eixos

Quines són les tres coses que més m'agraden de l'escola?

Que fem moltes excursions, sortides i colònies.

Eduard. elpetitmiquel

fonamentals de la LEC, com ara l'equitat, l'èxit educatiu, la inclusió, la gratuïtat, la personalització o l'orientació, constitueix un error de greus conseqüències, en la mesura que confon objectius i mitjans.

El paper dels educadors resulta cabdal en el procés d'ensenyar i aprendre. Uns professionals ben formats i amb les idees clares sobre què és educar, que s'han de veure reconeguts socialment per la feina que realitzen i s'han de sentir motivats a estar al dia i a treballar formant comunitat educativa. El mestre, en tant que deixa empremta positiva en els alumnes, que els ajuda a créixer com a persones i a fer els aprenentatges rellevants, esdevé un tresor compartit. El poeta Salvador Espriu, en la seva coneguda *Carta als mestres* de 1981, deia: “Jo veig encarnades en vostès, Mestres de Catalunya (...) totes aquestes qualitats, totes aquestes excelsos virtuts (...) una clara i altíssima vocació, l'abnegació, l'altruisme, la diligència i el no defallent treball”. Estretament lligada a la personalització de l'educació apareix la llibertat de pensament. L'estudi de les humanitats, fonamentat en el conreu de la tradició cultural i l'estímul de l'esperit crític, educa la dimensió ètica i la sensibilitat estètica i fa possible pensar per compte propi; el conreu de les disciplines científiques i tecnològiques ajuda a tenir un mètode rigorós d'anàlisi i de treball, i a cercar un coneixement precís de la realitat. Sense un corpus de continguts intel·lectuals sòlid i ben articulat, es fa difícil exercir la llibertat de pensament. Privar els alumnes d'un accés ampli al saber, per introduir innovacions pedagògiques sovint poc contrastades empíricament, condemna els qui no tenen un entorn cultural consistent a convertir-se en ciutadans de segona, incapaços de comprendre el món en la seva complexitat.

Quines són les tres coses de la meva feina que em satisfan més?

Els estudiants, i els vincles que hi estableixes i perduren un cop ja no són alumnes.

Bruna. docent

V. Bibliografia

- Esquirol, J.M. (2015). *La resistència íntima*. Barcelona: Quaderns Crema
- Esquirol, J.M. (2018). *La penúltima bondat*. Barcelona: Quaderns Crema
- Finkielkraut, A. i Soriano, P. (2006). *Internet, el éxtasis inquietante*. Buenos Aires: Zorzal
- Huxley, A. (2010). *Un món feliç*. Barcelona: Labutxaca
- Innerarity, D. (2018). *Política para perplejos*. Barcelona: Galaxia Gutenberg
- Innerarity, D. (2020). *Pandemocracia*. Barcelona: Galaxia Gutenberg
- Marx, K. i Engels, F. (1977). *Manifest del Partit Comunista*. Barcelona: La Magrana
- Mill, J.S. (2007). *Sobre la libertad*. Madrid: Alianza Editorial
- Sàez, F. (2018). *Populisme*. Barcelona: Abadia de Montserrat
- Vattimo, G. (1991). *Ètica de la interpretación*. Barcelona: Paidós
- Zweig, S. (2001). *Castellio contra Calvino*. Barcelona: El Acantilado

Quines són les tres coses que més m'agraden de l'escola?

Les matèries que fem i poder triar l'optativa.

Amir. elpetitmiquel

Quines són les tres coses que m'il·lusionen del meu futur?

Relacionar el meu desenvolupament professional amb les meves passions i conservar la inquietud per seguir aprenent.

Júlia. estudiant

